Veronschuldinghe van Jacob Valmar/ vanden Capiteynen Cosmo de Pescarengis ende Nicolas de Maulde sone vanden Heere van Mansart/ te Leyden openbaerlyck onthalst/ ende van den anderen die met hemlieden belast zyn/ zoo vele elcken aengaet.

Aenden Doorluchtighen ende Hoochgheboren Vorst den Graue van Leycester Lieutenant vande Conninginne van Enghelandt/ ende Gouverneur Generael deser vereenichde Nederlantsche Provincien.

TOT VTRECHT
By Jan Cornelisz00n Ordinaris ghesworen drucker van weghen zijn Excell. ende mijn Heeren Staten Stichts van Vtrecht woonende inden Enghel byde Hyeronimus Schole/ Int Jaer An. M. D. LXXXVII.

Doorluchtighe, Hoochgeboren Vorst ghenadighe Heerē

HOewel men naer rechte altijts goed vermoeden heeft vande ghewesene sententien/ ende presumeert dat den rechter zynen eed/ conscientie/ eñ wettelicken plicht daer in behoorlyck ghequeten heeft : Nochtans nademael dat de sententien omancx byden Magistraet van Leyden ghewesen / daer by Jacob Valmar ouderling der Kercke Christi aldaer/ Capiteyn Cosmo de Pescarengis/ eñ de Edele Nicolas de Maulde oock Capiteyn/ beyde onder tbevel van uwe Excell. om den hals gebracht zyn/ niet alleen zyn vol onrechts/ maer oock mil / egeen / eñ van onweerden : Wy en hebben niet connen na laten (gemeret wy mede in haerlieder stuck belast zyn) tot haerlieder eñ onser onschult / aen uwe Excell. Gouverneur generael deser vereenichde Nederlantsche Provincien / wien mijn Heeren de Staten generael absolute macht ende auctoriteyt toegedragen hebben in tstuck vander Oorloge/ eñ gelyck als de Gouverneurs generael ten tyden Keyser Caroli hebben ghehadt in tstuck vande policie eñ justicie/ onse toevlucht te nemen/ de selue onse clachten voor te dragen/ eñ tot onser hulpe eñ beschermenisse teghen alle ghewelt eñ ouerlast aen te roepen. Tot welcken eynde wy uwe Excell. volgende haer expres bevel/ wel hebben willē naer de naecte waerheyt eñ eenvoudelycken de gheschiedenisse vanden stucke verhalen/ eñ betoonen dat de voornoemde executie anders niet geschiet en is dan door enkel haet en nijdt teghen de ware Christelycke religie/ teghen alle kerckelycke persoonē de Kercke regerende eñ de reyne leere van herten toestaeñ/ mitsgaders door enkele partyschap tegen de Coninginne van Engelant/ uwe Excell. eñ de Engelse natie/ die de voorsz rechters int herte gedraghen hebben/ niet van heden oft van gisteren maer ouer langhen tijt/ zo uwe Excell. beter dan ons bekent is. tWelcke wy protesteren niet voort te bringhen door eenige wederwrake oft injurie / maer daer toe ghedrongen tot noodighe beschermenisse van onsen rechte.

Om dan den eersten cloot eñ oorspronck vander sake te ontdecken/ uwe Excell. is indachtich dat also de selue eenen nationalen synodus van alle de Kercken deser vereenichde Provincien tsamen beroepen hadde in sGrauen-Hage/ ende dat daer toe de particuliere classes in Maio xv.c lxxxvj. moesten versamelen opde puncten eñ articulen diemen daer soude handelen om een goede eensormighe kerckelijcke ordonnancie te besluyten : die van de Magistraet van Leyden hebben expresselyc verboden dat niemant en soude reysen wt den Kerckenraet van Leyden tot den particulieren synodum daer toe beroepen te Rotterdam. Eñ naerdien de Kercken-dienaers met sommighe vanden Kerckenraet vertoonden datmen het bevel van uwe Excell. niet en behoorde na te laten/ Jan Janssen Baers dorp doē ter tijt presiderende Borgemeester gaf daer op tot antwoort/ datmen met uwe Excell. in dat stuck niet te doene en hadde/ eñ dat de Heeren van Leydn niemant en kenden die sulcke vergaderinghen mochte te samen roepen/ dan alleene de Heeren Staten staetsche wijse vergadert. Hoe wel dat mijn Heere de Prince dOrangien hoochlofselycker ghedachte in voorgaende jaren hadde doen vergaderen twee nationale synodos/ dē eenen tot Dordrecht eñ den anderen te Middelborch in Zeelant/ daer de Staten van Hollant toe versocht zynde geene van hen gedeputeerden en hebbē

willen

willen seynden/noch oock de vergaderinge by haren bevele laten doē/maer hebbē zyne Princelycke Excell. selve daer mede laten gewerdē. So oock de particuliere synodi daer voor eñ naer alle jare in Hollant zijn gehouden gheweest sonder bevel ende auctoriteyt vande selve Staten.

Zy hebben oock te Leyden Dienaers des woorts gesocht die van onsuyver leere waren/Vyanden vande Christelycke discipline/om de Kercke in twist te stellē/namentlyck Caspar Coolhaes/ eñ Petrum Hackium die zy daer toe gehouden ende gehuert hebben (zo Hackius van zynen twege selve bekent heeft) om de Kercke in roere te houden/eñ verboden in conformiteyt metten anderen Kercken te cōmen.

In teecken van dien/ eñ dat zy gesocht hebben een bysondere ende particuliere Kerckenregieringhe alle andere Kercken op te dringhen/ so hebben Peeter Adriaenssen vander Werf/ Hackius/ Coolhaes eñ hare complicen sich hondertmael beroemt dat de Stadt Leyden soude het wit zyn daer naer tgantsche Landt soude schieten.

Den xxij. in Maio xv.c lxxxvj heeft Hackius in volle Consistorie ofte Kerckenraet verclaert dat ghelyck de Heeren van Leyden den Spaignaert eñ Franchois hadden tegengestaen/ zy oock also den Engelsman souden teghen staen. Daertoe voeghende dese woorden/ Pauwels Buys is gister hier gheweest/ende heeft mijn Heeren vermaent dat zy haer de cap niet en souden laten aentrecken/ende dat zy dē voornemen zynder Excell. by tijden souden wederstaen: Daertoe zy gesint zijn/al en soude den eenen steen opden anderen niet blijven aende Stadt Leyden. Seyde voorder/ liever de Spaensche Inquisitie dan de Geneefsche discipline/ die pockighe hoere: dat hebbe ick opden predickstoel ten anderen tijden ghepredict/ ende zoudet oock noch doen/ indient te passe quame/ eñ mijn Heeren hebbent ghepresen ende goet gevondē. Daertoe noch voegende dat de Borgemeesters Peeter Adriaenssen eñ Jan Janssen Baersdorp hem hadden geseyt dat hy zijn stuck mannelyck soude drijven/zy souden hem bystaen eñ nemmermeer verlaten/ so langhe als zy eenen stuyver inde Werelt hadden. Ja seyde dat zy den eedt van hem daerop hadden begeert/doch hy en hadde geenen eedt willen doē/maer hadder met handtastinghe belooft.

Ende op dat niemadt en soude dencken dat Hackius dit wel mach hebben geseyt: maer dat daer wt niet en volget dat den Magistraet sulcx is/als hy van Hackio beschreven wordt/ dat salmen verstaen wt tgene daer na ghevolcht is.

Want als den Borgemeesteren dit also was vertoont/zo hebben zy een acte gemaeckt van date den 28. eñ 30. Maio respective onderteyckent P. Vos: daer mede zy dese sake hebben ghesmoort/ zonder dat zy Hackio int alderminste eenige schult hebben opghelevt: Wel expresselyck belastende dat desen aengaende gheen vermaninghe meer en soude worden ghemaect/ oft zy souden alle de Dienaren ter Stadt wt setten. Tegen welcke acte de Dienarē des woorts een Remonstrancie hebben overgegeven daer in zy ghenoch daer tegen protesteerden. Welcke voorsz Remonstrancie tot noch toe is onbeantwoort ghebleven. Ja dat meer is/ zy hebben Hackium die daer naer/om zyn valsche en oproerighe leere/ so tegen dEngelschen/ als teghen de Kercken/ ghesuspendeert is/ altijt onderhouden met zyn oude stipendium/ zo zy oock doen Coolhaes mede ghesuspendeert van het ministerie eñ geexcōmuniceert; eñ de selve beter betaelt dan de gene die in actuelen dienst warē;

Alles nochtans teghen derpresse ordonnantie van uwe Excell. Daer by ghenoch hen de voet gheuende / ende hun stuck approberende.

Wy schamen ons te verhalē de schandelycke propoosten / die zy niet alleē in harē collegien / maer oock wel in andere geselschappen hebben ghesproken ten aenhooren van veel persoonen / te weten / dat noyt meerder banckerottier in Hollant en is gheweest als uwe Excell. die desen Landen wel 36 Tonnen Gouts hadde ontvoert / sonder yemandt daer van te betalen.

Men weet oock wel dat zy geen andere redene gehadt en hebben om den hoochgeleerdē eñ vermaerdē Doctorē Donellū eerstē professeur inden Rechtē schandelyck af te stellē / dan om zyn vromichz / yver tot de ware Religie eñ tot de sake van Engelāt / die eē is mz de auctoriteyt vā uwe Excell. eñ met der eenichz eñ welstāt deser Landē. Niet tegenstaēde nochtans dat de Staten van Hollant over meer dan een jaer te vooren den selven Heere Donellum versocht hadden te Leyden te blyven ende daer toe hem goede eñ versekerde brieven verleent datmen hem zyn tractement soude betalen weder hy lessen dede ofte niet.

Hebben oock alle oorsake wt den hoecke gesocht om D. Saraviam / die daer ooc ē professeur was in Theologie / met oneere eñ schande wt den stoel te stooten. Maer en hebben daer toe geen andere dan dese valsche accusatie connen vinden.

Wy gaen oock hier voorby / als alle de werelt kennelyck / dat seker Papist oft Jesuit genaemt Assendelft seere langhen tyt openbaerlyck te Leyden Schole gehouden heeft / ende aldaer gelEert den Jesuitischen Catechismum / daer de Borgemeester Peeter Adriaenssen zynen soon oock gesonden heeft. Eñ hoewel die vanden Provincialen Rade in Hollant den Schout gelast hadden daerop te informeren / wort nochtans alsnoch de selve Schole aldaer byden Magistraet voorghestaen.

Is oock meer dan notoor / dat zy zo vele te wege ghebracht hebben int laste vernieuwen vande Magistraet van Leyden / dat meest de gene die vande Religie waren afgestelt / eñ in hare plaetsen Papisten ofte afvallighe vande Religie inde Wet ende Vroetschap eñ andere ampten des Stadts gestelt zyn.

Waer voor salmen houden Jan Janssen Baersdorp een vanden Rechters die ten diversche tyden eñ plaetsen sich geroemt heeft dat hy mach ter predicatie gaē ende sich dragen ende veynsen zo hy wilde: Nochtans indien men hem open snede / men soude een dobbel Catholyck in zyn herte vinden / eñ eenen anderen / die rondt verclaert heeft dat hy zynen hoet niet en soude willen versettē oft hy Spaensch oft Engelsch ware

Ende de voorsz Peeter Adriaenssen! Vanden welcken Andries Schot betuycht heeft dat alsomen in volle Vroetschap las de leste Missive ende Remonstrantie vā uwe Excell. an die van Leyden gelyc als an andere Stedē gesonden / de selve Borgemeester seyde / men pleecht int oude testament zyn cleederen te schueren wanneer men eenigen Gods laster hoorde spreken: maer hier wort rechtschapighe oorsake gegeven om zyn cleederen te schueren: beteeckenende daer by uwe Excell. brief ende Remonstrantie: so al tselve kennelyc is alle hun medebroeders. Met al welck eñ naervolgeñ verhael / wy en verstaen geensins de vrome te beschuldigē: eñ en zouden dit ooc int licht niet brengen / ten ware dat het te Leyden een yder kond ware / inden Kercken-boeck met meer andere partydige dingen aengeteyckent / openbaerlyck den gantschen gemeynte voorgelesen / eyntlyck van acht oft negen geloof weerdige

loofweerdige persoñē ter ordomātie vandē Prouinciale Rade van Hollāt by eede verclaert eñ tot dese sake nootelyck dienende.

Desen haet tegen de ware Christelycke Religie eñ tegen uwe Excell. en heeft nz alleen gewortelt inde herten vanden Magistraet van Leyden/ maer oor vā eenige der voornaemste vā den Staten van Hollāt/ so men claerlyc genoch can mercken wt het beleyt van alle heure saken: daer by zy trachten de Coninginne van Engelant/ uwe Excell. eñ alle de gene die de selue toegedaen zijn te bezwaren met groote leugenen/ lasteren eñ calumnien/ eñ also byden gemeynen Volcke behaet te makē/ op dat zy (verworpen hebbeñ de absolute auctoriteyt/ macht eñ beuel uwe Excell. by henliedē met den anderen Statē toegedragen in Januario 15.e 86. int stuck vander Oorloge/ eñ gelyck als de Gouverneurs generael onder dē Keyser Kaerlo int stuc vāde Policie eñ justicie) sondē selue blijuē inde regeringe vādē Lāde. Wāt hoe wel zy alomme zo by mōde als by geschrifte zeere beroemē dz zy uwe Excell. willen hanthouden inde voornoēde auctoriteyt / nochtans sietmē datelyck dat zy verbondē makē met elcanderē/ de ouerste eñ Stadthouderē vandē Prouinciē Colonellē/ Capiteynē eñ Crijchsliedē aē hueṙliedē coorde treckē by alle onbehoorlycke middlē eñ conspiratiē / de selue doen nieuwe eeden doen / ende aftrecken van de deuotie/ affectie ende gunste van hare Maiesteyt ende van uwe Excell.

Wie is zo blint die niet en siet dz de Stadt Sluys in Vlaenderē/ de welcke diēde om de gansche Oorloge af te keeren van dese vereenichde Prouincien/ eñ den Vyāt onder de voet te brengen: die oock met cleyne moete eñ luttel schepen cond e ontset worden/ indien uwe Excell. in haer loffelyc voornemē niet opentlyc wederstaen/ maer wel gesecondeert hadde geweest / moetwillichlic verlaten is van hulpe ende secoers/ eñ geuallen in handen vanden Vyant? Wie en ziet niet dat alle dese Prouincien nu so gescheurt eñ gedeylt zijn dat zy door heurliedē twist eer lanck/ deene voor eñ dander naer geschapē zijn te vallen onder het joc der Spaensche tyrannie?

Door alle welcke redenē/ eenige goede Borgers van Leydē/ aenmercken den ellendigē Stādt vandē Lands/ het verloop eñ gantsch verlatē vande gemeene Lāts saken/ datmē geen deuoor meer dede om daer in te voorsien eñ den Vyant af breuc te doene/ selfs in dese gelegentheit des tijts/ als wanner de Prince van Parme nz vele en conste wtrechten/ mits dat hy vele van sijn Crijchs Volck te peerde eñ te voets gesonden hadde in Vranckrijck tot hulpe van die van Guise: dat oock dese elende sproot wt haet teghen de ware Christelycke Religie / teghen de Dienaers vander Kercke eñ Kerckenraet/ Ja wt een cleyn achten van hare Maiesteyt vā Engelāt/ van uwe Excell. eñ vande Engelsche natie/ causerende grooten twist / dissensie eñ oneenicheyt in vele Steden eñ Prouincien/ eñ sonderlinge in Hollandt/ die de treffelicxste eñ machtichste Prouincie is: ende datmē so langsaem was van te accorderen met uwe Excell. ende die te restitueren inde behoorlycke auctoriteyt byder voornoemden Placcate ghedefereert/ daer toe nochtans etlijcke Prouincien ende Steden zeer gheneycht waren. De selue Borghers (zegghe ick) hebben sich/ door eenen goeden yuer die zy den welvaert vanden Lande draghende waren / geuonden by uwer Excell. tot Vtrecht/ om de selue aen te draghen hun goede wille tot den dienst vanden Lande / van hare Maiesteyt ende van uwe Excell. ende om vande selue te verstaen oft haer zoude aenghenaem wesen dat zy in goeden ghetale alle de voornoemde inconuenientē ende periculen souden den Magistraet der Stadt Leyden ernstelick vertoonen / eñ versoecken daer op behoorlycke spoedige

 prouisie

Provincie te stellen ende Resolutie te nemen. Op dat uwe Excell. weder gestelt wesende in behoorlycke auctoriteyt sonder langher tijdt verlies in ochte aengrijpē de ghemeyne regeringhe / conservatie / ende beschermenisse vanden Lande zoot behoort. Ghemerckt dat de Provincien door dese oneenicheyt gedeylt / geschuert ende verwoest moesten worden. Waer op uwe Excell. den seluen Borghers bedanckt heeft van sulck een goede presentatie / ende ghebeden daer toe hen beste te willen doen by alle behoorlycke middelen: behaluen nochtans dat het gheschiede zonder confusie beroerte ofte bloetstortinghe.

De zelue Borghers wederghekeert zijnde hebben sich met noch drije oft viere den x. Octobris 87. stilo novo by schoonen daghe ende met opene deuren eenme beraden met Adolf van Meetkercke eertyts president van Vlaenderen tot zynen huyse / verhalende hen gebesoigneerde met uwe Excell. ende raedt gevraecht wat hen te doen stondt. Waer op onderlinghe eenighe dispute ghevallen zijnde / is geseyt dat sulcke vertooghen ende versoecken dickwils byden Magistraet niet wel genomē en werden / ende nochtans dat het den ondersaten wel geoorloft was in aller billicheyt / in aller vrije Republiken / haren Magistraet te vermanen van harē ampt / als zy bevonden den noodt sulcx te vereysschen: Selfs dat de Dienaers der Kercken van Hollandt ghenoch ghelyck vertooch in substantie onlancx ghedaen hadden aenden Staten van Hollandt / dat hemlieden wel afghenomen was: ende dat oock uwe Excell. tzelue alsoo goet gheuonden hadde. Zonder eenighe voorder resolutie ofte besluyt als doen te nemen.

Maer is daer naer ghebuert dat eenighe vande voornoemde Borghers hun laten duncken dat het voornoemde vertooch den Magistraet meer soude verbitterē ghemerckt dat vele van hen sich teghen uwe Excell. (so voorsz is) altyts zeer partydich ghedraghen hadden ende op uwe voorgaende brieuen ende Remonstrantie niet gheacht / noch den vroetschap ende gemeynte (so zy ghehouden waren) die gecōmuniceert / hadden ten seluen dage naer den middach elders vergadert geweest / ende voorgeslagen te gebruycken den naervolgende vaste ende zekere middele die wy hier ter goeder trouwe ende rondelyck hebben willen verhalen.

Te weten / also de Capiteyn Maulde te Leyde in garnisoene lach / ende dat uwe Excell. hem met zyne compagnie by letter en patente ontbodē hadde om wt der Stadt te trecken naer de Schants vanden oversten Schenck / was voorgeslagen ende gheraemt dat de zelue Capiteyn op saterdach daer naer den x. Octobris savonts sich soude met zijn patente vinden byden Magistraet / ende verlof vraghen om sanderdaechs wt der Stadt te vertrecken: Ende sanderdaechs smorghens te ses vren zoude de selue Maulde met zijn compaignie ghetrocken hebben langs de breede strate tot voor het Raethuys: aldaer vijftich oft tsestich goede Borghers wesende inde Wapenen hen souden doen ophouden ende stille staen / ende verclarē dat het was tot hanthoudinghe vande Religie ende dienst van uwe Excell. / ende zouden begheeren dat hy daer by hemlieden zoude blijuen om alle zaken met goede ordene / zonder confusie / ende oproer wt te helpen rechten. Ten welcken eynde zoudemen oock terstont van het Raethuys ende elders afgheroepen ende vercondicht hebben zekere schrift / genoch in deser substantie.

Men laet vveten een yder dat de goede Borgeren sich inde VVapenen begeuen hebben tot dienste vande Coninginne van Engelant, tot hanthouden vande vvare Christelycke Religie, ende om den doorluchtighen Graue van Leycester Gouuerneur generael deser vereenichde

*Prouincien vveder te stellen inde auctoriteyt hem by mijn Heeren de generrle Staten tot sy-
nen eersten aencomen in dese Landen toegedragen, tot ruste deser stede ende vveluaert vā-
den ghemeynen Lande. Lastende daerom een yder sich stille te houden, ende niemandt in
lijf ofte goedt eenighe verhinderinghe ofte schade te doene, op lijfstraffe.*

Het Veltgheschrey soude ghevveest hebben, Vive de Coninginne van
Enghelandt ende zijn Excell. tVVelck byde Sententie listelyck is versvvegē.

Daer naer de Borghers die inde Wapenen souden geweest zijn met andere die
der meer zouden by commen in grooten ghetale zouden sich by goede middelē ver-
sekert hebben van eenen Borghemeester ende van twee of dry andere / zonder de
zelue in lijf oft goedt eenighe verhinderinghe te doene. Ende om alle plunderinge/
ende bloetstortinghe te verhoeden de voornoemde Capiteyn zoude met zyne com-
paignie inde Wapenen ghebleuen hebben tot dat al zoude ghedaen gheweest zyn.
Dat was den voorslach opden voornoemden vrijdach na middach beraemt/son-
der entelicke resolutie te nemen: midts dat ghesepdt was datmen den aenstaendē
nacht (die raet pleecht te geuen) sich beter soude bedencken.

Zo dat zy des nachts op als beter ghelet hebbende/ hebben saterdaechs den x.
Octobris het stuck weder hernomen ende noch een oft twee heure medeborghers
ontdeckt. By rade ende aduijse vande welcke/ ē sonderlinge achtnemende opde
voornoemde ernstige vermaninghe van uwer Excell. hebben den voornoemden
voorslach concept ende raminghe/so de sake noch in haer geheel was/ ganschelyck
verandert ende gheresolveert achter te laten: zo die oock achtergelatē / ende geen-
sins geattenteert/aengevangen noch in twerck gestelt is. Maer in stede van diē is
goedt ghevonden uwe Excell. van als te onderrichten / ende te schrijuen den brief
hier by ghevoecht.

Doorluchtighe, Hoochgeboren Vorst. VVy hebben vvt het rapport van-
den goeden Borgeren die by uvve Excell. gevveest zijn met blijschap verstaē
de goede gonste die uvve Excell. is dragende tot den vvelvaert des gemeynes
Landts ende deser Stadt Leyden, ende dat onse goede vville v aenghenaem is
gevveest. Dien volgende hebben diuersche vergaderingen gehoudē om ons
concept byden besten middele te effectueren, ende onder ander voorgeslagē
ons inde VVapenen te begeuen ende van eenighe persoonen tot meeste ver-
zekertheyt vanden stucke ons versekeren. Maer daer naer op als beter ghe-
let hebbende, om alle oproer, ende bloetstortinge te verhoeden, hebben ze-
kerder ghevonden dese sake te laten varen, ende ganschelyck achter te laten.
Ons ganschelyck vertrouvvende dat ter naester comste van uvve Excell. bin-
nen deser Stadt Leyden zy by alle goede ende behoorlycke middelen beter
ende versekerder sal zelue mettē Magistraet, met den vroetschap ende andere
goede Borgheren daer op moghen handelen. Daertoe oock vvy belouen
alle ouse behulp ende bystandt. Niet tvvijffelende maer uvve Excell. verse-
kerende dat alle zaken sullen dan volbracht vvorden tot goeden gevvenschtē
eynde, ende uvve Excell. ghestelt in de volcommen auctoriteyt haer eertijts
ghedefereert. Om vvaer van uvve Excell. int lange te onderrichten, vvy
senden

ſenden hier mede Andries Schot, oude Schepene van Leyden, die ten tijde vande belegertheyt Colonnel vvas vanden Borgheren, ende ſich altijts zeer vromelyck ende ghetrouvvelyck ghedragen heeſt, met noch een andere onſe medebroeder. De vvelcke uvve Excell. zal ghelieuen goet ghehoor ende gheloof te gheuen.

Doorluchtighe, Hoochgheboren Vorſt, vvy bidden Godt Almachtich uvve regeringhe ghenadelyck te zeghenen, Tot Leyden deſen x. Octobris XV.c LXXXVII.

Welcke brief van diverſche goede Borghers gheteeckent is gheweeſt / ende by Andries Schot ten ſeluen dage belooft aen uwe Excell. te dragen. Maer alſo hy daer na veranderde van ſinne / is den brief ghedragen by Heyndrick van Soeſt / ende zijn Excell. door hem van als onderricht.

Dien volgende / mits dat de ſake gantſch verandert was / en heeft de Capiteyn Maulde ſaterdaechs naer middach ſich met zijn patente niet gepreſenteert aende Magiſtraet: zonder twelcke den aenſlach niet en conde ſondach int werck geſtelt worden. So oock den seluen ſondach ende andere navolgende daghen in alle ſtilicheyt zijn voorby laten gaen / ende de ſaecke ganſchelyck daer op blijuen beruſtende.

Welcken niet jeghenſtaende / alſo Andries Schot het voornoemde ſtuck / dat hy nochtans wiſte verandert te zijn / den Magiſtraet ten quaetſten aengedragẽ hadde / werdt daerom de voornoemde Jacob Valmar gevangen / ende zeker daghen daer naer de Capiteyn Maulde met zijn compaignie wt der Stadt gheſtelt / ende ghecommen weſende te Woerden wert aldaer byden Heere van Poelgeeſt ende twee andere Commiſſariſſen ghevanghen / ende daer naer binnen Leyden ghebracht.

De Capiteyn Coſmo Was langhe te vooren ghevangen om andere ſaken particuliere. Daer naer hy oock metten voornoemden ſtucke beſwaert is: ende by groote ſwaere ende ongheloouelycke tormenten hem zeker kenniſſe wtgeperſt van ſaken daer van hy den meeſtendeel niet en wiſte: Emmers en is niemant van ons die van zijn ſtuck oft van eenighe conventicle tſijnen huyſe ghehouden / noch vanden Capiteyn Heraugniere inde ſententie vermelt yet weet te ſprekẽ. So oock de ſelue Coſmo teghen gheloofweerdighe perſoonen inde ghevangheniſſe beclaecht heeft dat hy door pijne vele lieden van eeren ten onrechte belaſt heeft.

Daer naer is tegen den ſeluen drije gevangenen extraordinaerlyck / ſecretelyck ende ſonder eenighe forme van rechte met grooter vierichheyt ende haeſte geprocedeert eenſ deels by ſcherpe examinatie ende dreyginge / ter preſentie vandẽ ſcherprechter / ter plaetſe vande torture / ende eenſ deels oock metten banck / ſonder eenige voorgaende informatie oft ghetuyghen tot laſte ofte ontlaſtinghe vanden gevangenen gehoort te hebbene / dan alleene den voornoemden Andries Schot / die aenbrengher ende partije is / ende tſijnen ſchoonſten ende meeſten onſchult de ſake aenghedraghen heeft: ſonder oock den ghevanghenen eenighen eyſch ter vierſchare / zomen ghewoone is / ghemaeckt te hebben / oft hen laten antwoorden / noch Procureur / Advocaet / oft eenighen vriendt ofte ander Menſche hun te laten ſpreken ofte beraden.

tWelcke oock mijn Heeren vanden Raedt van State neffens uwe Excell. ghe-

roert

voert heeft aendē Magistraet van Leydē te schrijuen drije diuersche ernstige brieuen van inhibitien / deffensien eñ surceantien van executie totter tijt dat met naerder kennisse van sake by uwe Excell. anders geordonneert soude zijn: so oock uwe Excell. selue diuersche brieuen te dien eynde geschreuen heeft / daer mede henlieden de hant gesloten was van voort te moghen gaen.

Alle twelck niet tegenstaende / heeft de Magistraet van Leyden dese sake so die belept was gecōsulteert aē etlicke geleerde / vermaerde eñ treffelycke Aduocatē vādē Prouincialē eñ hoogē Radē vā Hollāt: hopēde vā henliedē aduijs te verweruē na hen selfs opinie. De welcke op als wel eñ rijpelyck gelet hebben / daer in niet ghevonden hebben eenige sake der doot weerdich: gelyck zy oock den gecommitteerdē vanden Staten / aengedraghen hebben. Welcke ghedeputeerden / sonder last van hare principalen (daer op zy nochtans in mindere saken sich wel wetē te beroepen) in dese gewichtige bloet eñ goetbetreffende / hebben derren antwoordē / wy vinden daer schult in / dat bloet comme op ons: gelyck de Ouer-priesters / Schriftgeleerden / eñ Phariseen die voor Pilatum riepen / hy is den doot schuldich: Zijn bloet come op ons eñ op onse kinderen: Eñ hebben also voortgevaren ende gheadviseert naer het inhout vanden voornoemden sententien.

Daer toe zy te meer geneycht zijn gheweest door den haet generael die zy dragen den genen die zy schelden wtheemsche eñ vreemdelingen: Eñ in bysondere aen Valmaer om dat hy een vroom Ouderlinck was der Kercken Christi: aen Cosmo ter cause dat hy zijn compaignie by patente van uwer Excell. tegen den danck vandē Staten hadde doē passeren ouer den bodem vā Hollant / eñ oock gearresteert seker Hollants Schip dat sondē behoorlyc paspoort troc naden Vyant: Eñ aen Maulde om dat hy eñ zyne mede Capiteynen comende wt Sluys seyden vrijelyck datmē de Stadt / die so licht om ontsettē was / moetwillichlyc eñ schandelyc hadde vlatē.

Om dan de selue sententiē ter executien te stellē / zy hebben ter plaetse vande supplicie die openbaerlyck voorden Soldaten eñ den Volcke daer achter staende doē lesen / inde absentie vanden drije geuangenen: Vreesende dat zy daer tegen zouden geseyt hebben eñ die van leugen ende onrecht ghestraft. Daermen nochtans alle criminele Vonnissen den misdadighen in vollen Vierschare tsamentlyck voorden Volcke pleecht voor te lesen.

Daer na hebbē de geuangenen tegen de oude maniere van doene met verbondē Oogen wt de gevangenisse doen brenghen opde plaetse van supplicie.

Alwaer eerst met verbonden Oogen voortgebracht wesende Jacob Valmar / verclaerde onder andere den Volcke / dat hy gereet was te steruen / maer datmen nochtans hem eñ zijn medegesellē ten ongelycke verwesen hadde / mits dat zy noch oproer / noch verraderije / noch bloetstortinge voortgestelt en hadden / maer alleene willē voorderen de auctoriteyt van uwe Excell. tot Godes eere / des Stadts eñ Lants dienste. tWelck hy ooc te vooren in geuangenisse verclaert hadde aē twee geloofweerdige Ouderlingen vande Kercke / nemende daer toe Godt te getuygenisse de heylige Enghelen / hen daer teghenwoordich / eñ steruende daer op dē doot. Ende also hy Valmar meende voort te gaen in zijn propoost eñ het Volc zeer toehoorde / werdt den scherprechtert ghelast hem te verhaesten / eñ wert also onthalst: Daer na ooc Cosmo: ende de twee hoofden gestelt op eenen stake: eñ ten derdē de Capiteyn Maulde / wiens Lichaem metten Hoofde begrauen wert.

Dit is also geschiet / niet tegenstaende dat vele Herē / Edelmannē eñ treffelycke

persoonẽ voorde voorsz geuangenẽ gebeden eñ geintercedeert hebbẽ/so wel aẽ mijn Heer Graef Maurits/aendẽ gecommitteerdẽ vandẽ Staten van Hollãt eñ aendẽ Magistraet vã Leyden/ eñ onder anđ de wijse eñ hoochgeleerde Justus Lipsius Rector vãde Vniuersiteyt van Leydẽ/niet tegenstaeñ dat hy cranc was/de welcke hen vertoõt hebben de gelegentheyt eñ consequentie / dat de Coninginne vã Engelãt eñ uwe Excell. door sulcke executie zeere soudẽ verbittert wordẽ/het gemeyne lant in groot geuaer/ pericule eñ twist cõmen / ende den Vyant daer in verblijden. Verhalende voorts de groote diensten hier voortijden gedaẽ by wylent den Heere van Mansart Vader vanden Capiteyn Maulde aendẽ doorluchtigen Prince van Orangien vã hooger memorie, eñ dat hy zyne Vorstelicke genade in zijn meeste noot een goede somme vã penningẽ geleent hadde: dat des selfs Mauldens twe Broeders hun leuen gelaten hadden voorden Vyant ten dienste vanden Lande / eñ hy selue hadde helpen beschermen de Stadt Oostende in Vlaendre/daer hy noch de litteeckenen eñ wonden af droech / eñ lestmael sich vromelyc gedragẽ tegen den Vyandt int beleg der Stadt Sluys: Daerom souden oock de welgeboren Jonc-Vrouwẽ van Egmond eñ meer andere voor hen geintercedeert hebben / ten hadde geweest datmen hen ghenoch versekert hadde dat hy niet en soude gesteruen hebben.

Desgelyck een Edel Jonc-Vrou van Leyden wt medelijden en heeft haer niet geschaemt als een Bruyt andẽ Magistraet eñ cõmissarissen te gaen om den seluen Maulde te houwelycke te begeeren/eñ also hem vander doot te verbidden. Maer in stede van haer te verhoorẽ oft emmers vriendelyc an te sprekẽ/ de cõmissarissen hebben haer onweerdelyc wech gestooten/eñ gestraft/ seggende / schaemt ghy niet een verrader ten houwelycke te begeeren? Sonder haer toe te laten voor dẽ Volcke opde plaetse van supplicie haer ootmoedich versoec te doen: daermẽ nochtans ooc ten tyde vanden Hertoch van Alve sommige boosdaders het leuen gegeuen heeft op tverbidden van eenighe ghemeyne Vrouwen.

Na de voorsz sententie is van het Raethuys afgelesen het pardoen vandẽ hoochgeboren Graef Maurits van Nassau: Het welcke meer dient tot onse wtsluytinge eñ belastinge/dan tot voordeel van eenige andere die daer niet in genoẽt en zijn. Eñ den 30 is afgeroepen onse indaginge/die wt den pardoen gesloten zijn / daer by wy gescholden zijn hoofden / beleyders ende mededeelige vanden seditieusen ende oproerighen aenslaghen teghen de Stadt aenghenomen.

Eñ ten lesten om te beter haer Vyantschap tegen uwe Excell. te betoonẽ/hebbẽ alle den Engelschen verboden eñ belet binnen der Stadt Leydẽ te cõmen/oft daer door te passeren/in hoe cleyne ghetale dat het zy.

Hier hebbẽ wy uwe Excell. (volgeñ heurer expres beuel) verclaert de naecte eñ eẽvoudighe waerheyt vande sake/voorby gaende vele andere treffelycke stucken eñ redenen/ op dat wy daer door de herten van onse machtige ende gheweldighe partyen niet te zeer en souden verbitteren ende uwer Excell. Ooren verdrieten.

Nv dient anders niet dan te betoonen de onrechtveerdicheyt vãde voorsz sententiẽ. tWelcke (hoe wel het nv te spade is tegen de doot remedie te versoecken) sal dẽ doodẽ dienen voor een eerlycken wtfaert/ ende tot hanthouden van onser aller eere/ goede name ende fame.

Wãt tẽ eerstẽ dẽ Magistraet is geblekẽ dat de voorsz voorslach *re adhuc integra* gantschelycken is verandert/niet geattenteert/noch te wercke gestelt. Eñ daerom na rechte niet strafbaer: *Quum nec simplex voluntas aut conatus criminis (quæ etiam*

hic

hic nulla sunt) mereatur capitis supplicium, nisi fortè in solo crimine perduellionis, siue læsæ Maiestatis, vt est iuris notissimi, Ten ware dat die vanden Magistraet van Leyden wilden sustineren dat zy een Maiesteyt hebben: twelck verre van daer is: Gemerckt dat de Staten Generael uwe Excell. ouer alle Magistraten absolute macht gegeuen hebben/ dat oock de Schout selue bouen den Magistraet is: Ende dat hier niet gehandelt en is om de Stadt in handen vanden Vyanden te brengē/ maer om die te conserverē ondē de behoorlycke auctoriteyt daer zy haer seluen onder begheuen hadde/ ende men haer nu soeckt af te ontrecken.

Ten anderen al ware de voorsz aenslach so die eerst geraemt was niet verandt/ maer int werck gestelt ē volbracht (dat neen) nochtans conde die zo aengerecht wesen dat daer wt geen seditie/ oproer/ noch bloetstortinge en was te vreesen/ door de verseker de ordene die daer in gestelt was: als het blyct wt het voorsz verhael. Welcke/ hoe wel dat het den Magistraet also duechdelyck gebleken is/ zy by heur sententien verswyghen/ met alle tgene dat het stuck eenichsins soude connen verschoonen. Daer toe gevoecht dat verre het meerderen deel van alle de Borgeren ende inwoonderen van Leyden de ware Christelycke Religie/ de Coninginne van Engelant/ uwe Excell. ende den weluaren vanden Lande (tot welcken eynde dese sake alleene strecte) toegedaen zijn/ behaluen alleene etlicke vanden Magistraet ē eenige Hoplieden vande schutterije: ende daerom conde lichtelyck zonder resistentie/ oproer/ ofte bloetstortinge wtgerecht worden. Zomen by exemple gesien heeft in vele zwaerder aenslagen/ als int vangen vanden Raedt van Staten te Brussel/ vanden Hertoch van Aerschot/ Heeren van Rasseghem/ Zwevegem/ Mouscron/ Bisschoppen van Brugghe ende van Ypere/ ende andere: Item int Vangē vanden Heere van Boucle/ Blasere/ den ontfangher Steelandt/ ende ander te Gendt/ daer na van Jan van Hembiese ende York oock te Gendt/ ende in meer andere plaetsen in Hollandt ende elders by dancke van wylent zijn Princelicke Excell. Van alle welcke vanghen de authuers oock groote eere ende lof behaelt/ ende sonder bloetstortinghe oft oproer hun stucken wtgerecht hebben.

Doch waer souden nu sitten de Hoofden vanden Borgemeester Peeter Adriaenssen vanden Secretaris Jan van Hout/ vanden Heere van Noordtwyck/ ende van meer ander die ouer de sententie ghesteten hebben/ indien men niet hemlieden zo haestelyck hadde omghesprongen/ doen zy vromelyck (dit zegghe ick tot haerlieden eere) met ofte sonder wete/ Oochluyckinghe/ oft toelatinghe van zijn voornoemde Princelycke Excell. wederstonden de Spaensghesinde Magistraten? Ende namentlyck oock tot Amsterdam? Soude niet meest Hollandt noch onder het Spaensch jock ende Inquisitie suchten?

Het is desghelycx verre van daer dat de selue aenslach soude ghestreckt hebben tot apparente ruine ende ondergancк vanden staet der seluer Stadt ende Lande van Hollandt (so den voornoemden Magistraet belieft te segghen) maer ter contrarien soude aenghrecht ghewеest hebben om de Stadt Leyden te brenghen in accoordt/ liefde ende goede eenicheyt met de Coninginne van Engelandt/ ende met uwer Excell. die zy by de selue sententie kennen alsnoch te zijn Gouuerneur ende Capiteyn Generael deser vereenichde Nederlanden. Welcke eenicheyt ontwyffelyck naer Godt is onse eenighe weluaert/ so de Staten van Hollande by brieuen aen hare Maiesteyt gheschreuen opentlyck bekent hebben.

 Daerom

Daerom is grootelix te vreesen dat de Coninginne van Engelant verstaende datmen so om den hals brengt de ghene die hare Maiesteyt ende haren Lieutenāt generael voorstaen eñ anhangen tot beter regeringe eñ conseruatie deser Landen (twelcke zy schandelyc heeten de Stadt Engels te maken) sal tselue niet anders cōnen afnemen/ dan als ghedaen tot hare Maiesteyts groote vermindertheyt ende tegen des Landts weluaren.

Daer wt ooc volcht dat hier geen misdaet en is/ noch consequentelick pardoen van noode: maer veel eer hebbē de geaccuseerde verdient geprezen eñ geloōt te zijn/ om dat zy tot des Stadts eñ Landts dienst ghetracht hebben de auctoriteyt van uwe Excell. (die emmers noch niet wederroepen en is) ende de eenicheyt vanden Lande te voorderē: sonder de welcke dese Provinciē ontwijfelyc moetē geschuert ende in handen vanden Vyandt cōmen: als niet connen verdragen het beuel van so vele regeerders/ die niemant en zal willen noch connē onderhoorich wesen/ noch zy zelue deen den anderen respecteren.

Dien volgende is oock ten onrecht tegen ons als wt den pardoene gesloten geschiet de inroepinghe ende indaginghe: Zo wel om de redenen voorsz/ als oock om dat de zelue daginge naectelyck inhout een merckelyck preiudicie eñ voor-oordeel: want wy aldaer gescholdē worden hoofden/ beleyders/ ende mededeelighe vandē seditieusen eñ oproerige aenslagen. Wat mogen wy dan voort verwachten? ende hoe zouden wy derren verschijnen voor sulcken rechters/ die alreede van te voren zulc een voor-oordeel geuen eer wy gehoort zijn? Diemen daer wt wel can mercken formele partijen ende rechters in haer eygen sake te willen zijn: ende dat zy geē ander forme van procederen willen gebruycken noch sententie wijsen dan men wt het voorsz voor-oordeel genoch can speuren/ eñ zo zy tegen de drije onthalsde gedaē hebben. Niet tegenstaende dat wy ende een yder van ons redenen genoch hebben om ons te defenderen. Daer toe geuoecht dat het verschijnen voor zulcke Rechters / ende het gaen ende keeren niet veyl noch verseckert en is / daer men begint ab executione.

Maer wy zijn bereyt voor uwe Excell. voorden Raedt van State / oft anders onpartijdige Rechteren daer vooren men vrijelyc verschijnē mach desen aengaēde te rechte te staen. Zonderlinge oock gemerct dese zake immediate aengaet de generaliteyt vanden Lande: daerom wy ons oock beclagen eñ protesteren/ eñ so verre des noyt zy/ voor uwe Excell. ende voor alle onpartydige Rechters hebben geappelleert eñ appelleren by desen vande voorsz schandelycke proceduren/ indaginge ende alle andere grieuen gedaen ende noch te doene.

Ende om noch claerder te betoonen dat de pretense Rechters in hun procedurē geen regard met allen gedragen hebben noch opde Christelycke Religie / noch op die welstant der Kercken eñ dese vereenichde Prouincien / veel min opde rechten/ vrijheden/ priuilegien/ oude hercōmen/ eñ goede costuymen deser Landen: Dat zy oock hier in niet alleen geuolcht hebben den Spaenschen Raedt / maer noch veel harder ende wreeder geprocedeert dan oyt de Hertoghe van Alve gedurende zijn tyrannisch Gouvernement gedaen heeft: uwe Excell. sal tselue cortelyck connen verstaen wt de navolghende teghenstellingen.

Want gelyck den Raedt van Spaengien wel insiende dat geene republique tsy Ecclesiastiq oft Politiq lange conde bestaen/ ten zy dat de selue voorsien waren inz goede statuyten wetten ende ordonnantien: Ende dat het woort des Heeren

int

int Jaer 1566. ouervloedich aen den dach quam / ende openbaerlye ghepredict worde in dese Nederlandẽ / hebben zy aldereerst (om den loop des voorsz Godlyckẽ woorts te beletten eñ te verhinderen) by scherpe placcaten verboden die Kercken ordeninge ende alle consistorische vergaderingen / als zyt noemen: wel wetende dz by faute van vermaninge troosten ende straffen / sampt die Kercken regeringe / de selue niet lange conde bestaen. Die van Leyden van gelycke omme den loop des H. Euangeliũs te verhinderen opposeren hen tegens alle goede Christelycke ordeninghe conform den woorde Godes / wechnemende die Kerckelycke discipline / fraterniteyt eñ eenicheyt: Eñ in plaetse van dien tweespalticheyt voedeñ: twelc sekerlyck veroorsaken moet onderganck vande ware Religie.

Den Hertoge van Alve / om te hebben fondament zijnre tyrannie / dede verclarẽ dz die requeste vyde Herẽ eñ Edelẽ vandẽ Lãde aẽ die Hertoginne vã Parma gepresenteert om te hebbẽ mitigatie vande rigoreuse Placcaten / was eẽ coniuratie eñ conspiratie tegens God / die religie / eñ den Coninck. Van gelycken also eenige goede patrioten / die haer goet eñ bloet tegens den Spaengiaerden voorden Lãde opgeset hebben duer de consideratie onses jãmerlicken stants beroert zijn geweest met malcander te beraetslagẽ in wat voegen men den staet van dese Landẽ soude mogen conserueren ende die ware Christelycke religie / tsampt onse rechten / vryheden eñ priuilegien tegens den Spaengiaerdẽ beschermen / ende uwe Excell. in syne behoorlycke eñ wettige auctoriteyt volgende het tractaet met hare Maiesteyt ghemaect eñ de cõmissie uwe Excell. gegeuen te behouden / sonder nochtans daer inne yet sekers te besluyten / veel min te executerẽ: so hebben die van Leyden / omme dẽ Hertoge van Alva hier inne na te volgen eñ haer voornemen te volbrenghen / oock huer handen te besmetten met onschuldich bloet / verclaert sulcke beraedtslach te wesen conspiratie ende die als crimen perduellionis seu læsę Maiestatis, gestraft aen lijf ende goedt.

Den Hertoch van Alve heeft zijn handen gheslagen aen die aller getrouste tegẽs der Landen Priuilegien opt seggen van eenen delateur ofte aenbrenger. Die van Leyden doen insgelycx alsoo.

Den Hertoge van Alve heeft den geapprehendeerdẽ Richters gegeuen Spaẽgiaerts / Italiaenderen ende van dese Landen. Maer die van Leyden zijn selfs iudices ende actores / zy en hebben niet besorcht het gemeene beste als zy voorgeuen / maer / om den haet die zy tegen die ware Christelycke Religie / hare Maiesteyt eñ uwe Excell. altijts gedragen hebben / zijn zy gevreest gheweest dat sy van haer administratie gestelt souden moghen worden / daer by hem oock vermengt hebben gants ongequalificeerde persoonen / daer toe van huere principalen niet ghelast eñ den welcken volgens de rechten ende priuilegien vanden Lande niet toe en quam die sake vande justitie eenichsins haer tonderwinden: waer onder oock twee volle Broeders geuonden worden / ende vele die selue in Engelant gherepst zijn om uwe Excell. herwaertsouer als Gouverneur te brengen.

Den Hertoge van Alve socht getuyghen / omme den gheuangenen te doen ouercomtschappen. Die van Leyden doen den geuangenen met onmenschelycke tormenten wtdringen vele saken die zy noyt gedocht hebben.

Den Hertoge van Alve maecte den gheuanghenen forme van proces / gond hen Procureuren ende Aduocaten omme haer saken in rechten te verdedigen / oock tijt om theurder defensie productie van getuyghen te doen. Die van Leyden hebben

niemant

niemant bpden geuangenē commen laten/ hun tijt noch stont gevende omme haer
sake te defenderen/veel min omme hen te beraden/sonder forme van procedueren:
tegens den rechten ende priuilegien vanden Lande van Hollant ende die beuelen
uwer Excell. ende Rade van Staten / daer by hun de hant ghesloten was/die sen-
tentie ende executie verhaestende. Daer nochtans de sententie vermelt van seker
beloften Cosmo ghedaen ende van Contra-brieuen ghesonden aenden Capiteyn
Mauide: Ē dat ontwijfelyck de geuangenen geallegiert hebben het veranderen
vanden raetslach / die oock noyt eyntlyck besloten en was: Ende meer ander fey-
ten ende secreten mogen ontdect hebben: door tbeuel/deductie ē verificatie vandē
welcken/ men hadde connen geraken tot meerder verclaringe vande waerheyt ē
hun onschuldinghe: hadden de rechters de selue naerder ondersocht / ende de ghe-
vanghenen tot thoone gheadmitteert.

Den Hertoghe van Alve yemant gecondemneert hebbende heeft de sententie int
openbaer voordē Volcke ten aenhooren vanden gecondemneerden doē voorlesen.
Die van Leyden hebben sulcx gedaen in absentie vanden gecondemneerden / om
datse daer tegens niet en soude connen segghen.

Den Hertoge van Alve zyne sententie executerende heeft den gecondemneerden
doen brengen ter plaetse haerder supplicie met open oogen / dat zy die plaetse ende
Volcke mochten aenschouwen / ende ommers met vrijen gesichte ter doot waerts
gaen. Maer die van Leyden brenghen den gheroondemneerden ter doot met ver-
bonden oogen/op dat zy den Volcke niet siende / noch wetende of zy openbaerlyck
of heymelycken geexecuteert souden worden/ gheen middel hebben souden in haer
uterste den Volcke die waerheyt ende gheleghentheyt vander sake te verhalen.

Nademael dan al tgene voorsz is tegens der Landen priuilegien / rechten ē ge-
bruykē met grooter tyrannije dan oyt die Hertoghe van Alve in dese Landen ghe-
bruyct heeft / can uwe Excell. hier wt mercken dat dese ghesellen die der Landen
priuilegien/gerechticheden/vrijheden/oude wel herghebrachte costuymen / altijts
inde mont hebbē/ geen dinck minder ter herten nemen dan de selue: maer dz zy die
alleen tot een momaensicht gebruyken / omme der goeder ingesetenen herten van
hare Maiesteyt ē uwer Excell. te alieneren ē tontreckē: Voorstellende als of de
meyninge van hare Maiesteyt ē uwe Excell. ware die selue priuilegien te willen
benemen: daer nochtans die gonste van hare Maiesteyt ende uwe Excell. geheel
anders wtwijst. Maer en can wt desen gantschē handel niet anders beslotē wor-
den dan dat zy soecken die Spaensche Heydenen in des Heeren erf deel in te laten
ē zijnen Wyngaert den wreeden Dieren voor te stellen/oft ummers die Landē te
houden in een geduerige twist ē Oorloge/ omme duer middel van dien selfs mee-
sters blijuende in eē turbulent Water te Visschen / ē also ouer den ingesetenen vā-
den Lande naer haeren wil alle te tyranniseren. Waer toe zy wel bemercken niet
te connen geraken/so lange hare Maiesteyt met haer hulp ende gonst/ē v Excell.
met Wettighe auctoriteyt dese Landen sullen bystaen. Behaluen dat zy wel wetē
dat hare Maiesteyt onder tbeleyt van uwe Excell. macht ende middel heeft om nz
alleen die Spaensche tyrannie in corter tijt wt dese Landen te verdrijuē/maer ooc
alle onbehoorlycke middelen ende concussien te doen cesseren. Weten ooc wel dz
het een sonderlycke genade is als God den Heere den Landen geeft een Godsalich
Coninck/Vorst ofte Prince ē dz sulcx een seker teecken is van zyne barmhertichz.
Waer toe ond anderen die Historien des Coninckx Josie ē andere Godvruchtige
Conninghen

Coninghen zijn dienende. Want hoe wel Godt den Heere zeer ouer zijn Volc om
haer sonden vergramt was ende haer vele quade dingen door zijn Propheten/ en
Dienst-knechtẽ voorsept hadde/ so heeft hy nochtans de selue plagen het leuen des
Coninck Josie opgehouden. Al twelcke dese wel wetende ende insiende/ so soeckẽ
sy niet anders dan het herte van hare Maiesteyt ende uwe Excell. teghens dese
Landen te verbitteren ende af te keerẽ/ omme also tot een vande twee voorsz eyn-
den te gheraken. Waeromme wy Remonstranten met allen vromen Christenen
ende ingesetenen deser Landen ootmoedelyck Godt Almachtich/ hare Maiesteyt
uwe Excellentie ende allen vromen Heeren/ Potentaten Ouericheden/ als Die-
naren des leuendigen Gods/ bidden/ dat haer gelieue door hare wettige middelen
hem tegen soodanige persoonen te stellen/ ende de selue in hueren eersten aenvanck
(eer die meerder cracht crijcht) een breydel ende toom te stellen/ ende allen vromen
Christenen tegens soodanigen ghewelt in heur protectie ende sauuegarde te nemẽ:
ẽn de sake also helpen beuoorderen/ dat Gods Ryck/ hare Maiesteyts eere/ uwer
Excell. naem vermeerdert/ die ware Christelycke Religie/ die welstant/ rechten/
vryheyden/ priuilegien deser Landen onder de gehoorsaemheyt van hare Maiest.
ende uwe Excell. geconserueert ende behouden blyuen. Met sulcke discretie noch-
tans (want wy gheen wrake en begeerẽ/ maer die Godt opgeuen) dat uwe Excell.
ghelieue de goede Stadt Leyden ende gantsch Hollandt wyselyck ende genadelyc
zo te conserueren/ ende in goede eenicheyt te houden: dat zy door haer eygen twee-
spalt niet en commen te verwoesten/ ende de ware Christelycke Religie
(daer toe noch den meerderen deel van herten gheneycht zyn) in ande-
re Landen niet en comme te verhuysen. t'Welcke de goede
Godt / door zijn barmherticheyt wil verhoeden.
A M E N.

FINIS.